

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата наук з фізичного виховання і спорту, доцента кафедри фізичної культури і спорту Запорізького національного університету Кокарева Бориса Валерійовича на дисертацію Бузовері Анни Геннадіївни на тему «Підвищення рівня технічної підготовленості юних черлідерів на етапі попередньої базової підготовки», подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Аналіз дисертаційної роботи Бузовері Анни Геннадіївни на тему «Підвищення рівня технічної підготовленості юних черлідерів на етапі попередньої базової підготовки» дозволяє сформулювати узагальнені висновки щодо актуальності, ступеня обґрунтованості основних наукових положень, наукової новизни отриманих результатів, практичної значущості результатів дослідження, висновків, а також загальної оцінки.

Актуальність дисертаційної роботи. На сучасному етапі черлідінг набуває все більшої популярності серед різних верств населення. У 2017 році черлідінг увійшов до 16-ти видів спорту, які чекають отримання ліцензії МОК, що сприяло його інтенсивному розвитку на усіх континентах світу, в тому числі й в Україні. Як вид спорту, черлідінг є складовою частиною фізичної культури. В ній використовуються специфічні засоби і методи спортивного тренування, а також система підготовки до змагань.

Змагальна діяльність у цьому виді спорту вимагає від спортсменок демонстрації безперервного високо інтенсивного комплексу вправ, що включає поєднання ациклічних рухів зі складною координацією на основі цілісності композиції, логічності поєднання елементів та індивідуального стилю виконавців. Значною мірою, успішність вирішення цих завдань залежить безпосередньо від технічної підготовленості спортсменів-черлідерів. Тобто, виникає проблема пошуку шляхів підвищення рівня ефективності тренувального процесу спортсменів, спрямованого на удосконалення технічної підготовленості черлідерів починаючи з етапів початкової підготовки протягом усього багаторічного тренування. Враховуючи те, що вітчизняними науковцями проблема підвищення рівня технічної підготовленості юних черлідерів на етапі попередньої базової підготовки на основі теорії періодизації практично не досліджувалася, обрана тема

дисертаційного дослідження Бузовері А. Г. є актуальною відповідно до запитів теорії і практики спорту.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Робота є частиною наукових програм Придніпровській державній академії фізичної культури і спорту і виконана в рамках теми «Теоретико-методичні основи удосконалення тренувального процесу та змагальної діяльності в структурі багаторічної підготовки спортсменів», Зведеного плану НДР у галузі фізичної культури та спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту (номер державної реєстрації 0111U001168) та тематичного плану Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту на 2016-2020 р.р. за темою: «Історичні, організаційно-правові та теоретико-методичні основи підготовки спортсменів в неолімпійському спорті» (номер державної реєстрації 0116U003008).

Роль автора полягає у розробці, апробації та впровадженні в тренувальний процес юних спортсменів, числою спеціалізацією є черлідінг, експериментальної програми технічної підготовки спортсменів-черлідерів на етапі попередньої базової підготовки в річному циклі підготовки.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень і висновків дисертації. У дисертаційній роботі на основі сучасних наукових підходів відповідно до теми дослідження здобувачем наукового ступеня чітко і аргументовано визначені об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження відображає тренувальний процес підготовки спортсменок, які спеціалізуються в номінації «Cheer All Female» на етапі попередньої базової підготовки.

Вплив експериментальної програми технічної підготовки черлідерів, на рівень їх фізичної і технічної підготовленості та спортивний результат протягом річного макроциклу обумовив предмет дослідження.

Відповідно до об'єкту і предмету дослідження дисертантом визначено мету дослідження, яка передбачала наукове обґрунтування авторської програми технічної підготовки черлідерів на етапі попередньої базової підготовки для підвищення рівня технічної підготовленості спортсменів у відповідності до функцій, які вони виконують у процесі змагальної композиції.

Алгоритм досягнення мети вимагав формулювання чотирьох логічно обумовлених завдань, вирішення яких базувалося на сучасних методах дослідження.

Обґрунтованість та достовірність нових результатів, висновків і рекомендацій обумовлена:

- достатньою джерельною базою дослідження, здобувачем опрацьовано 191 літературне джерело, з яких 43 – праці іноземних авторів;
- логічно обґрунтованою організацією дослідження на кожному з чотирьох етапів дослідження;
- залученням до дослідження 100 спортсменок з чотирьох міст України, які представляли чотири вітчизняні клуби з черлідінгу, а саме: СК «Тріумф» (м. Дніпро), СК «NRG Sport» (м. Павлоград), СК «Angels» (м. Київ) та «Вища школи черлідінгу» (м. Одеси);
- високим науковим і методичним рівнем проведення дослідження, зокрема з використанням таких методів як:
 - анкетування тренерсько-викладацького складу;
 - педагогічне спостереження і педагогічний експеримент з використанням педагогічного тестування, методів математичної статистики.

Висновки дисертаційної роботи адекватні поставленим меті та завданням і в повній мірі відображають результати дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що вперше:

- розроблено та науково обґрунтовано програму технічної підготовки для спортсменок, які займаються черлідінгом та спеціалізуються в номінації «Cheer All Female» на етапі попередньої базової підготовки;
- визначено і розроблено критерії та шкалу якісної оцінки рівня загальної і спеціальної фізичної підготовленості спортсменів-черлідерів, які спеціалізуються в номінації «Cheer All Female» на етапі попередньої базової підготовки відповідно до виконання функцій у змагальній композиції – черлідери-флаєри та черлідери-бази;
- визначено найбільш значущі показники, які впливають на фізичну та технічну підготовленості черлідерів-флаєрів та черлідерів-бази за результатами кореляційного та факторного аналізу.

Здобувачем наукового ступеня доповнені та підтверджені дані про рівень технічної та фізичної підготовленості спортсменок, які займаються черлідінгом, використання засобів та методів технічної підготовки спортсменів у складнокоординаційних видах спорту.

Практична значущість отриманих результатів полягає у впровадженні авторської програми технічної підготовки черлідерів у річний макроцикл

другого року тренувань на етапі попередньої базової підготовки, яка передбачала диференційований підхід відповідно до функцій, які вони виконують під час змагальної композиції (черлідери-флаєри та черлідери-база) у номінації «Cheer All Female».

Основні положення дисертаційного дослідження апробовані на наукових конференціях і семінарах різних рівнів. На основі результатів дослідження дисертантом опубліковано 9 наукових праць, серед них 6 статей – у спеціалізованих фахових виданнях, 1 – – апробаційного характеру та 2 – додатково відображають результати дисертації.

Особистий внесок дисертанта у спільних публікаціях полягає в організації та проведенні експериментальних досліджень, статистичній обробці даних та аналізі отриманих результатів.

Дисертаційна робота логічно структурована. Відповідно до вимог щодо кандидатських дисертацій вона складається з анотації українською та англійською мовами вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність проблеми, науково коректно сформульовано мету, яка корелює з темою, та конкретизується у завданнях, окреслено об'єкт та предмет дослідження, характеризується наукова новизна та практична значущість роботи.

У першому розділі **«Сучасний стан та проблеми вдосконалення рівня технічної підготовленості черлідерів на етапі попередньої базової підготовки»** висвітлені сучасні проблеми підготовки спортсменів у складнокоординаційних видах спорту щодо загальних основ технічної підготовки та її компонентів, здійснений аналіз теоретико-методичних аспектів побудови тренувального процесу спортсменів на етапі попередньої базової підготовки, розглянуто особливості тренувальної та змагальної діяльності у черлідінгу.

Дисертантом встановлено, що наявні сьогодні підходи до вдосконалення технічної підготовки у черлідінгу не повною мірою забезпечують високу ефективність навчально-тренувального процесу. Тому виникає проблема пошуку нових шляхів підвищення технічної підготовленості спортсменок, які займаються черлідінгом на різних етапах багаторічної підготовки, зокрема, на етапі попередньої базової підготовки.

У другому розділі «**Методи та організація дослідження**» представлено методи дослідження, організацію чотирьохетапного дослідження, характеризується контингент спортсменок, які брали участь у дослідженні.

У третьому розділі «**Технічна та фізична підготовленість юних спортсменів-черлідерів на етапі попередньої базової підготовки**» дисертантом поданий аналіз змін рівня технічної та фізичної підготовленості спортсменів-черлідерів, залежно від функцій, які вони здійснюють на гімнастичному килимі: черлідерів-бази, які виконують перший рівень стантів і пірамід та черлідерів-флаєрів – другий і третій рівні стантів і пірамід.

Поміж інших результатів констатувального експерименту автором наведено результати кореляційного та факторного аналізу даних, які стали підґрунтям для розробки експериментальної програми підвищення технічної підготовленості черлідерів на етапі попередньої базової підготовки.

У четвертому розділі «**Обґрунтування авторської програми технічної підготовки спортсменок, які займаються черлідінгом, на етапі попередньої базової підготовки**» здобувачем наукового ступеня характеризуються основні положення, принципи, структура і зміст авторської програми технічної підготовки черлідерів відповідно до функцій, які вони виконують під час змагальної композиції.

Дисертантом доведена ефективність розробленої авторської програми підвищення рівня технічної підготовленості спортсменів-черлідерів протягом річного макроциклу. Встановлено, що для спортсменок експериментальної групи, які займалися протягом річного циклу за експериментальною програмою, були характерні достовірно вищі величини більшості показників загальної та спеціальної фізичної підготовленості, технічної підготовленості порівняно зі спортсменками контрольної групи. До того ж, ефективність впровадження авторської програми було підтверджено результатами офіційних змагань.

У п'ятому розділі дисертаційної роботи «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» за темою дисертації здійснено узагальнення експериментальних даних, на основі яких було розроблено авторську тренувальну програму технічної підготовки юних черлідерів. Дисертантом підтверджено, доповнено і розширено дані інших науковців щодо удосконалення тренувального процесу спортсменок, які займаються черлідінгом на етапі попередньої базової підготовки.

Дискусійні питання та зауваження. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Бузовері А. Г. варто зазначити такі зауваження й побажання.

1. У дисертаційній роботі потребують корекції деякі речення з точки зору наукового викладу матеріалу та точності формулювань. «У суміжних видах спорту...» – ст. 43; «Частковими завдання є:» – ст. 49; «несподівані перебудування» – ст. 53; «рівень підготовки координаційних здібностей» – ст. 97; «кореляційні взаємозв'язки аналізу рівня спеціальної фізичної підготовленості...» – ст. 109 та ін.

2. На ст. 52. стверджується, що при вивченні нових елементів спортсмен проходить через два етапи: перший етап – створення уяви про елемент; другий етап – безпосереднього освоєння елементу. Варто нагадати, що згідно з базовими визначеннями теорії і методики навчання руховим діям у спорті існує 3 етапи: 1-й – етап початкового навчання; 2-й – етап деталізованого навчання (формування умінь); 3-й – етап закріплення та подальшого вдосконалення, тобто формування варіативної навички (М. М. Боген, 1985).

3. Для оцінки рівня гнучкості черлідерів-флаєрів використовувався один тест – «мах ногою вперед». Слід зазначити, що серед представлених у роботі тестів з перевірки рівня технічної підготовленості спортсменів, рівно як і технічних елементів, передбачених авторською програмою до засвоєння з метою підвищення рівня технічної підготовленості, присутні такі елементи: Pike Jump («пайк»), Toe Touch (той-тач»), перевороти вперед та назад, які передбачають інші прояви суглобової гнучкості для якісного, безпомилкового виконання елементів складності. Доречи, такий елемент, як «міст», традиційно присутній в гімнастичних дисциплінах у блоці тестів на розвиток гнучкості та віднесений автором до технічних елементів варто було б включити до блоку тестів на визначення рівня гнучкості юних спортсменів.

4. У 2-му розділі (ст. 67) стосовно організації експерименту сказано, що тестування за вказаним графіком відбувалося відразу у чотирьох містах України. Такий підхід до організації дослідження видається сумнівним, оскільки проведення тестування відразу у чотирьох містах України могло суттєво вплинути на чистоту експерименту.

5. У 3-му розділі дисертації бажано було проаналізувати характерні особливості існуючих програм побудови тренувального процесу черлідерів на

етапі попередньої базової підготовки, зокрема тих розділів, які безпосередньо стосуються удосконалення технічної підготовленості спортсменів.

6. З представлених таблиць (3.10 – 3.14) та рисунків (3.20 – 3.21) не є очевидним проміжний висновок про (цитата на ст. 109) «...велику кількість кореляційних зв'язків, що в свою чергу доводить взаємозалежність фізичної та технічної підготовки спортсменів-черлідерів...», оскільки в них відокремлено представлені результати кореляційного аналізу:

а) між фізичними якостями та використовуваними для їх перевірки тестами;

б) між елементами з арсеналу технічної підготовки спортсменів та використовуваними для перевірки їх засвоєння тестами;

До того ж, у висновках до розділу 3 (ст. 116) авторами прямо говориться що: «...результати дослідження на початку другого року тренувань етапу попередньої базової підготовки дають підставу говорити про недостатню кількість кореляційних зв'язків між показниками технічної, загальної фізичної та спеціальної фізичної підготовленості...».

7. У фундаментальних працях В. М. Платонова, В. М. Костюкевича, О. М. Худолія, Л. П. Матвєєва, Л. Я. Аркаєва., визначені типи і назви структурованих утворень програм підготовки спортсменів в різних періодах річного макроциклу. У дисертаційній роботі було подано: загальну схему розподілу видів підготовки, названо загальну структуру планування річного макроциклу, завдання кожного з періодів підготовки, загальну кількість занять, без зазначення загального обсягу годин, кількість змагань, тривалість кожного навчально-тренувального заняття та блоки вправ і їх дозування, в тому числі, у вигляді планів-конспектів окремих тренувальних занять.

В той же час, даючи у розділі 4 опис авторської програми технічної підготовки черлідерів варто б було задіяти інтегральну схему оформлення програмного матеріалу, в якій би було відображено цілісну картину планування, а саме:

- періоди підготовки, які охоплює програма, типи мікро- та мезо-циклів, заплановані на даний проміжок часу, з яких складається програма побудови тренувального процесу спортсменів;
- загальний обсяг навчально-тренувальної роботи який може бути виражено в годинах, хвилинах та відсотках від загального обсягу;

– кількісні параметри навантаження (кількість вправ, їх серій, підходів, інтервалів роботи та відпочинку між вправами, маси обтяжень, інтенсивності навантажень, тощо).

8. У висновку 6 до розділу 4 (ст. 177) дисертант стверджує, що (цитата): «Рівень технічної підготовленості спортсменів-черлідерів за результатами змагальної діяльності Чемпіонату України у 2018 році в експериментальній групі у команд СК «NRG Sport» та ВСК «Тріумф» значно підвищився, оскільки оцінки за розділ техніки вищі в середньому на 10 та 12,2 балів (відповідно) порівняно з результатами Чемпіонату України у 2017 році». Згідно з правилами змагань з черлідингу в категорії Cheer Dance (номінація номінації «Cheer All Female») змагальна оцінка учасників складається з 3-х складових: оцінки за техніку виконання, загальної оцінки за компоненти та оцінки за складність. Для ствердження, що саме покращення у технічній підготовленості спортсменів протягом експерименту внесли вирішальне значення у кінцевий результат, бажано було б надати оцінки за інші складові, тобто посилення на протоколи змагань, в яких було показано попередні та кінцеві результати.

9. До загальних зауважень можна віднести наступне. Рисунки 3.1, 3.2, 3.3 містять повтори у назві. В рисунку 3.7 легенда не відповідає опису графічних даних за тестом «човниковий біг 4x9 м». Рис. 4.13 – не вказано контрольну та експериментальну групи. У таблицях розділу 3 та 4 не завадило б зробити примітки, у яких розкрити значення символів та умовних скорочень для більш легкого сприйняття результатів. В таблицях та рисунках не відображено жодним образом рівня підготовленості, про який, за текстом дисертаційного дослідження, свідчать наведені в них результати. Для таблиць 4.11, 4.12, 4.13, 4.14, можливо, більш коректною була б назва, яка враховувала та відображала представлені в них тести, а не узагальнювала окремий вид підготовленості. У роботі присутня доволі велика кількість специфічних термінів на визначення окремих елементів техніки черлідингу. Бажано було б надати їх пояснення в переліку скорочень символів та термінів або за текстом основного змісту роботи з точки зору єдиної гімнастичної термінології, що значно спростило би та впорядкувало сприйняття результатів роботи.

Висловлені побажання й зауваження носять рекомендаційний характер і не стосуються принципових положень дисертаційної роботи, в жодному разі не зменшують її наукову цінність для олімпійського і професійного спорту.

Автореферат відповідає змісту дисертації. Наведені в авторефераті наукові положення розкриті та обґрунтовані в тексті дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Бузовері Анни Геннадіївни на тему «Підвищення рівня технічної підготовленості юних черлідерів на етапі попередньої базової підготовки» виконана вперше. Основний зміст роботи, об'єкт, предмет дослідження, результати відповідають спеціальності, з якої дисертація подана до захисту. Опис змісту дослідження структурований, послідовний, логічний і відповідає основним висновкам роботи, які цілком аргументовані, логічно вмотивовані, взаємно узгоджені. Дослідження Бузовері А. Г. є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, що свідчить про ґрунтовну професійну і наукову підготовку дисертанта.

Дисертаційна робота Бузовері Анни Геннадіївни «Підвищення рівня технічної підготовленості юних черлідерів на етапі попередньої базової підготовки» відповідає пункту 11 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Офіційний опонент:

кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри фізичної культури і спорту
Запорізького національного університету

Б.В. Кокарев

Підпис Кокарева Б.В. засвідчую:

Вчений секретар ЗНУ

О.А. Проценко